

Komora procjenitelja i sudskih vještaka
Crne Gore

Institut internih revizora Crne Gore, u saradnji sa revizorskom kompanijom **HLB MONT AUDIT doo** i **Crnogorskim Edukativnim Centrom** iz Podgorice, organizuje šestodnevnu specijalističku obuku za sticanje

SERTIFIKATA

EKSPERT PREVENCIJE I SPREČAVANJA PREVARNIH RADNJI

- ✓ Ovom specijalističkom obukom steći ćete teorijska i praktična znanja o prevarama koja će vam omogućiti da u vašim kompanijama uspostavite i/ili unaprijedite sistematično upravljanje rizikom od prevara.
- ✓ Dobit ćete široku sliku o problemu prevara i konkretne alate za borbu protiv prevara.
- ✓ U okviru predavanja obrađuju se stvarni primjeri prevare iz kojih polaznici stiču praktične zaključke.

ZAKONSKI I PROFESIONALNI OSNOV ZA SERTIFIKACIJU

ČLAN 161. ZAKONA O PRIVREDNIM DRUŠTVIMA

Odbor direktora utvrđuje računovodstvene politike društva i politike upravljanja rizicima

PARAGRAF 16. MSFI S1-OPŠTI ZAHTJEVI ZA OBJELODANJIVANJE FINANSIJSKIH INFORMACIJA U VEZI SA ODRŽIVOŠĆU POSLOVANJA

Entitet treba da objelodani informacije koje omogućavaju korisnicima finansijskih izvještaja da razumiju značajne rizike za koje se razumno može očekivati da utiču na poslovni model, strategiju i tokove novca entiteta.

ČLAN 34. ZAKONA O REVIZIJI

Interna revizija vrši se u skladu sa Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu interne revizije.

MEĐUNARODNI STANDARD INTERNE REVIZIJE 2120-UPRAVLJANJE RIZIKOM

2120.A2 – Aktivnost interne revizije mora da procijeni potencijal za nastanak prevara i način na koji se u organizaciji upravlja rizikom od prevara.

ČLAN 52. ZAKONA O UPRAVLJANJU I UNUTRAŠNJIM KONTROLAMA U JAVNOM SEKTORU

Rukovodilac subjekta dužan je da uspostavi sistem za otkrivanje i postupanje po obavještenjima o sumnjama na prevare u subjektu

ČLAN 52. ZAKONA O UPRAVLJANJU I UNUTRAŠNJIM KONTROLAMA U JAVNOM SEKTORU

Rukovodilac subjekta dužan je da odredi lice za prijem i postupanje po obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare u subjektu.

ČLAN 9. I 15. ZAKONA O RAČUNOVODSTVU

Velika pravna lica, akcionarska društva, banke i osiguranja, dužni su da u godišnji izvještaj menadžmenta, kao poseban dio uključe opis glavnih elemenata sistema interne kontrole pravnog lica i upravljanja rizikom u odnosu na postupak finansijskog izvještavanja

PRINCIP BROJ 8-COSO OKVIR: OSTVARIVANJE EFIKASNE INTERNE KONTROLE NAD IZVEŠTAVANJEM O ODRŽIVOSTI POSLOVANJA

PROCJENA RIZIKA PREVARA: Prilikom identifikacije i procenjivanja rizika za postizanje svojih održivih poslovnih ciljeva, organizacija uzima u obzir rizik da će se akteri uključiti u prevarne aktivnosti.

Kome je obuka namijenjena?

- Licima za prijem i postupanje po obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare u kompanijama,
- Ovlašćenim licima za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma,
- Menadžerima kompanija (članovi Odbora direktora, Izvršnim direktorima),
- Članovima Revizorskih odbora,
- Računovođama,
- Eksternim revizorima,
- Internim revizorima,
- Sudskim vještacima,
- Risk menadžerima,
- Kompalajens eksperatima u kompanijama, i sl.

PROGRAM PREDAVANJA

Tema 1

PRAVNI OKVIR BORBE PROTIV PREVARA

Tema 2

**UPRAVLJANJE RIZIKOM PREVARNIH RADNJI-
ODGOVORNOSTI**

Tema 3

**PREVARNE RADNJE U FINANSIJSKIM
IZVJEŠTAJIMA**

Tema 4

**USPOSTAVLJANJE OKVIRA BORBE PROTIV
PREVARA**

Tema 5

**OSNOVE ISTRAŽIVANJA PREVARA-PREVENCIJA,
DETEKCIJA, ISTRAŽNE RADNJE, KOREKTIVNE
MJERE, IZVJEŠTAVANJE**

Tema 6

**TIPOVI SAJBER PREVARA I MEHANIZMI
PREVENCIJE**

Tema 7

**NOVI ZAKON O SPREČAVANJU PRANJA NOVCA I
FINANSIRAJU TERORIZMA**

TEMA 1: PRAVNI OKVIR BORBE PROTIV PREVARA

- ▶ Definicija Prevara
- ▶ Zahtjevi zakonske i profesionalne regulative vezane za otkrivanje i postupanje po obavještenjima o sumnjama na prevare (MOPP, COSO, ACFE, IFRS....)
- ▶ Drvo prevarnih radnji-sistem klasifikacije prevarnih radnji
- ▶ Elementi i principi uspostavljanja Sistema upravljanja rizikom prevara
- ▶ Na šta se fokusirati prilikom uspostavljanja/ocjene Sistema upravljanja rizikom prevara (praktični primjer)
- ▶ Procjena rizika prevarnih radnji i praćenje napretka (praktični primjer)
- ▶ Pitanja i odgovori

TEMA 2: UPRAVLJANJE RIZIKOM PREVARNIH RADNJI-ODGOVORNOSTI

- ▶ Definicije prevare, zašto i kako dolazi do prevare
- ▶ Podjele prevarnih radnji
- ▶ Prevare u Finansijskim izvještajima
- ▶ Specifičnosti prevara po određenim djelatnostima
- ▶ Fraud Dijamant (teorija i primjeri) – kako dolazi do prevarnih radnji
- ▶ Uticaj Prevarnih radnji
- ▶ Upravljanje rizikom od prevarnih radnji
- ▶ Odgovornosti Uprave (najviše instance) u sprječavanju prevarnih radnji
- ▶ Odgovornosti delegiranih lica za sprječavanje prevarnih radnji
- ▶ Odgovornosti svih zaposlenih
- ▶ Sajber prevare i pretnje
- ▶ Socijalni inženjering (informaciona bezbjednost)

TEMA 3: PREVARNE RADNJE U FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJIMA

- ▶ **Definisanje prevare u finansijskim izvještajima**
- ▶ **Struktura finansijskog izvještavanja**
- ▶ **Poslovne knjige i prevara**
- ▶ **Ostvarenje, sprječavanje i otkrivanje prevara**
- ▶ **Taksonomija i prevarne šeme**

- **Tehnike otkrivanja prevara u šemama otuđenja imovine:**
 - prisvajanja gotovine i „branje“ gotovog novca;
 - lažne obaveze (fantom kompanije);
 - nabavka za lične potrebe;
 - isplate zaposlenima;
 - provizije;
 - lažne naknade troškova;
 - prisvajanje zaliha;
 - tehnike otkrivanja prevara u finansijskim izvještajima (prodaja u odnosu na troškove prodatih roba; prodaja u odnosu na potraživanja; prodaja u odnosu na zalihe)
 - otkrivanje prevara sa prihodima;
 - fiktivni prihod;
 - priznavanje prihoda;
 - pokrivanje obaveza i troškova.
- **Uloga internih i eksternih revizora u otkrivanju prevara u finansijskim izvještaji**

TEMA 4: USPOSTAVLJANJE OKVIRA BORBE PROTIV PREVARA

- ▶ Program borbe protiv prevara
- ▶ Procjena rizika od prevare
- ▶ Politika borbe protiv prevare
- ▶ Kodeks ponašanja
- ▶ Uloga uprave, menadžementa i svih zaposlenih u uspostavljanju i sprovođenju svih elemenata programa borbe protiv prevara
- ▶ Uticaj loše korporativne kulture na prevare
- ▶ Djelovanje i ograničenje sistem internih kontrola na prevare
- ▶ Podizanje svijesti o prevarama
- ▶ Whistleblowing – dobre prakse
- ▶ Studija slučaja – analiza stvarnog događaja prevare

TEMA 5: OSNOVE ISTRAŽIVANJA PREVARA-PREVENCIJA, DETEKCIJA, ISTRAŽNE RADNJE, KOREKTIVNE MJERE, IZVJEŠTAVANJE

- ▶ Pregled svih koraka i postupaka koji se primjenjuju kao reakcija na prevarnu radnju
- ▶ Prevencija prevarnim radnjama
- ▶ Otkrivanje prevarne radnje – Detekcija
- ▶ Izvori za detekciju prevarnih radnji
- ▶ Osnove Istražnih radnji
- ▶ Intervju sa počiniocem (internim i eksternim)
- ▶ Primjena i praćenje korektivnih mjera – Sanacija
- ▶ Izvještavanje
- ▶ Izrada Izvještaja istrage u vezi prevarne radnje –
osnovne informacije sadržaja Izvještaja istrage u vezi prevarne radnje
- ▶ Indikatori rizika prevarne radnje – crvene zastavice
- ▶ Povjerljivost – evidencija i čuvanje podataka
- ▶ Studija slučaja – analiza stvarnog događaja prevare

TEMA 6: TIPOVI SAJBER PREVARA I MEHANIZMI PREVENCIJE

- ▶ Najčešće vrste sajber prevara
- ▶ Fising (pecanje) i surfovanje (sajber lažiranje)
- ▶ Curenje podataka (Data breach)
- ▶ Malveri (crvi, trojanci, spajver)
- ▶ Kompromitovanje poslovne email pošte (BEC)
- ▶ Podizanje svijesti i metode detekcije sajber prevara

TEMA 7: NOVI ZAKON O SPREČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANSIRANJU TERORIZMA

- ▶ Šta je pranje novca
- ▶ Uticaj pojave pranja novca na ekonomiju, biznis, društvo generalno
- ▶ Stanje u Crnoj Gori
- ▶ Da li je novac koji nema opravdano porijeklo poželjan za ekonomiju
- ▶ Naučene lekcije iz evaluacije Manivala
- ▶ Osnovni elementi regulative za sprječavanje pranja novca i finansiranje terorizma
- ▶ Razlikovanje pranja novca od finansiranja terorizma
- ▶ Ko se smatra obveznikom iz ugla novog Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma
- ▶ Obaveze obveznika
- ▶ Tipologije pranja novca
- ▶ Analize rizika obveznika
- ▶ Vođenje evidencija obveznika
- ▶ Kako će se utvrđivati stvarno vlasništvo - novine
- ▶ Sprovođenje mjera utvrđivanja i provjere identiteta klijenta
- ▶ Virtuelna imovina, izazovi, postojeći trendovi
- ▶ Ostala pitanja u zavisnosti od interesovanja

- ▶ Stanje sistema prevencije pranja novca u Crnoj Gori
- ▶ Naučene lekcije iz evaluacije Manivala
- ▶ KYC
- ▶ Indikatori
- ▶ Tipologije prisutne u našim prilikama
- ▶ Vođenje evidencija
- ▶ Obaveza izvještavanja FOJ
- ▶ Određivanje ovlašćenih lica
- ▶ Licenciranje ovlašćenih lica
- ▶ Analiza rizika i upravljanje rizicima
- ▶ Zabrane i ograničenje u poslovanju
- ▶ Nadzor zasnovan na riziku
- ▶ Stvarno vlasništvo, izmijenjeni model, novine
- ▶ Virtuelna imovina, izazovi, postojeći trendovi
- ▶ Kaznene odredbe

USLOVI ZA POHAĐANJE SERTIFIKACIJE

1. Obrazovanje:

- ▶ Visoka stručna sprema, lice koje ima najmanje kvalifikaciju visokog obrazovanja, sedmi nivo (VII-1), u obimu 240 kredita CSPK-a, ili
- ▶ Visoka stručna sprema u trogodišnjem trajanju (VII nivo -180 kredita CSPK-a)

2. Radno iskustvo (dovoljno je da kandidat ispunjava jedan od navedenih uslova u pogledu radnog iskustva):

- ▶ Dvije godine radnog iskustva na nekim od sledećih poslova: člana Odbora direktora/Revizorskog odbora, izvršnog menadžmenta, prevencije i sprečavanja prevarnih radnji, revizije, interne revizije, računovodstva, finansija, upravljanja rizicima, kontrole, planiranja i analize;
- ▶ Ukoliko neko od zainteresovanih članova IIRCG ne zadovoljava kriterijum u vezi sa radnim iskustvom, isti može prisustvovati predavanjima i polaganju Programom predviđenih ispita ali mu sertifikat o stručnom zvanju ekspert prevencije i sprečavanja prevarnih radnji neće biti uručen sve do pružanja dokaza o stečenom radnom iskustvu od dvije godine na navedenim poslovima.

3. Praktična obuka:

- ▶ Kandidat je u obavezi da pogleda ONLINE predavanja sa IIRCG zaštićenog dijela web sajta <https://dls-cg.com/login/index.php>. Da bi ste slušali predavanja (video materijal) potrebno je da se obratite IIRCG Administraciji da Vam dodijeli korisničko ime i šifru za pristup navedenoj obuci. Administracija je dostupna putem mobilnog telefona + 382 69 585 005; fiksnog telefona + 382 20 656 203 ili e-mail adrese info@iircg.co.me. Takođe, kandidat je u obavezi da popuni Izjavu o pregledu audio-video zapisa i dostavi je administraciji.

4. Testiranje:

- ▶ Kandidat je u obavezi da polaže ONLINE test (na bazi prethodno sprovedene obuke i dobijene literature) uz uslov da osvoji minimum 60% poena na testu.

5. Izrada pristupnog rada:

- ▶ Izrada izvještaja ocjene postojećeg sistema za prevenciju i sprečavanje prevarnih radnji na primjeru preduzeća u kome je polaznik zaposlen, u skladu sa smjernicama IIRCG Administracije i predavača.

6. Odbrana pred Komisijom:

- ▶ Nakon što organizator prihvati formu pristupnog rada kandidata (pod uslovom da kandidat izvrši sve korekcije rada na bazi sugestija organizatora), kandidat je u obavezi da svoj rad brani usmeno pred Komisijom koju formira organizator, o čemu će kandidat biti blagovremeno obaviješten.

7. Podnošenje zahtjeva za izdavanje sertifikata:

- ▶ Kandidat je u obavezi da nakon što ispuni uslove navedene od tačke 1-6, popuni “Zahtjev za izdavanje specijalističkog sertifikata za sticanje zvanja Ekspert prevencije i sprječavanja prevarnih radnji” i dostavi ga sa propratnom dokumentacijom u prostorije Instituta internih revizora Crne Gore.
- ▶ Uz zahtjev je potrebno dostaviti dokaze o ispunjenosti uslova za izdavanje sertifikata u skladu sa Pravilnikom o edukaciji i sertifikaciji članova IIRCG:
- ▶ Diplomu o Visokoj stručnoj spremi, lice koje ima najmanje kvalifikaciju visokog obrazovanja, sedmi nivo (VII-1), u obimu 240 kredita CSPK-a, ili Visokoj stručnoj spremi u trogodišnjem trajanju (VII nivo) -180 kredita CSPK-a – (ovjerenu fotokopiju);
- ▶ Dokaz da posjedujem najmanje dvije godine radnog iskustva u struci na nekim od poslova opisanih pod tačkom 2 uslova za pohađanje sertifikacije;
- ▶ Dokaz da je potpisan Kodeks profesionalne etike;
- ▶ Dokaz da je potpisana „Pristupnica” u IIRCG članstvo;
- ▶ Dokaz o uplati naknade za izdavanje sertifikata;
- ▶ Dokaz o uplati naknade za odbranu pristupnog rada pred Komisijom;
- ▶ Dokaz o uplati godišnje članarine;
- ▶ Dokaz o uplati kotizacije za edukaciju.

***U SLUČAJU DA NE ISPUNJAVATE
USLOVE ZA POHAĐANJE
SERTIFIKACIJE MOŽETE BEZ
IKAKVOG OGRANIČENJA DA SLUŠATE
POJEDINAČNA PREDAVANJA***

Prof. dr Slavko Rakočević, CRMA

Doktor je ekonomskih nauka-oblast revizija, Predsjednik je Instituta internih revizora Crne Gore; Predsjednik je Upravnog odbora Komore Procjenitelja CG, bio je višegodišnji član Global IIA Radne Grupe za formiranje nacionalnih IIA Instituta širom svijeta; prethodni je član Odbora za reviziju evropske Konfederacije instituta internih revizora (ECIIA) Brisel, višegodišnji Rukovodilac Odjeljenja za praćenje usklađenosti (Komplajens) Hipotekarne Banke AD Podgorica te višegodišnji Rukovodilac interne revizije Wiener Städtische osiguranja Crna Gora.

Posjeduje Međunarodni sertifikat eksperata za pružanje usluga uvjeravanja u kvalitet upravljanja rizicima (CRMA); Sertifikovan je eksterni ocjenjivač interne revizije; Ovlašćeni je revizor (Licenca Ministarstva Finansija Crne Gore), Državni je revizor – licenca DRI CG; Ovlašćeni je interni revizor (kod IIRCG i MFCG), Sertifikovani je računovođa kod Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore (član IFAC), Ovlašćeni je procjenjivač kod Komore procjenitelja i sudskih vještaka Crne Gore.

Doc. dr Igor Franc

- ▶ Načelnik Odjeljenja za visokotehnoški kriminal Međunarodnog instituta u Beogradu. Osnovao je Agenciju za bezbjednost podataka – SECIT security consulting, gde je izvršni direktor. Bavi se informacionom bezbjednošću i digitalnom forenzikom više od 12 godina i doktorirao je u toj oblasti. Ima više od 10 godina iskustva kao predavač, a izabran je u zvanje docenta za užu naučnu oblast informatika i računarstvo pri Fakultetu za Informacione Tehnologije Metropolitan Univerziteta Beograd.
- ▶ Napisao je više knjiga i radova u međunarodnim i domaćim časopisima, a aktivan je i kao autor tekstova iz oblasti bezbjednosti na više blogova. Predavač je na različitim konferencijama u regionu.

dr Iva Smiljanić, CFE

- ▶ Doktor političkih nauka – političke teorije i metodologije političkih nauka; Specijalista za Anti-terorizam i organizovani kriminal; Sertifikovani istražitelj prevara, od strane ACFE – Udruženja sertifikovanih istražitelja prevara, najveće svjetske organizacije za borbu protiv prevara i vodeći pružalac obuka i edukacije protiv prevarnih radnji;
- ▶ Zaposlena kao Ekspert za upravljanje rizikom od prevara u kompaniji Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja;
- ▶ Posjeduje više sertifikata iz oblasti obavještajne djelatnosti, obuke koje pokrivaju teoriju obavještajne službe, procjenu obavještajnih podataka, procjenu izvora informacija, izdatih od strane WCO – Svjetske carinske organizacije u Briselu; Nosila funkciju NCP (nacionalna kontakt osoba) – Sertifikovana kao kontakt osoba za razmjenu obavještajnih podataka na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou.

doc. dr sc. Edin Glogić

- ▶ Doktor ekonomskih nauka, Ovlašćeni revizor, Ovlašćeni interni revizor, Sertifikovani računovođa, Ovlašćeni forenzički revizor, Sudski vještak ekonomske struke.
- ▶ Dekan je Ekonomskog fakulteta, Univerziteta FINRA Tuzla, Bosna i Hercegovina. Docent je na Fakultetu poslovne ekonomije, Sveučilišta VITEZ Vitez. Vlasnik je i direktor društva FinTech d.o.o. koje se bavi pružanjem računovodstvenih i konsultantskih usluga. Obavlja funkciju Savjetnika za finansije i računovodstvo Adriatic Group GmbH Beč, Austrija, spoljnji je saradnik – konsultant u FEB dd Sarajevo, BiH u oblasti računovodstva. Aktivan je predavač na seminarima kontinuirane profesionalne edukacije računovođa, revizora i internih revizora u BiH. Član je Upravnog odbora Međunarodnog udruženja forenzičkih računovođa i revizora iz Beograda, Srbija i Udruženja računovođa i revizora Federacije Bosne i Hercegovine. Član je raznih asocijacija iz područja računovodstva, revizije (interne, eksterne i forenzičke), te je predsjednik Odbora za kontinuirani profesionalni razvoj (KPR) u Savezu računovođa, revizora i finansijskih radnika Federacije BiH. Koautor je knjige FORENZIČKA REVIZIJA I FINANSIJSKE PREVARE, a učestvovao u velikom broju naučnih i stručnih konferencija u BiH i inostranstvu kao predavač. Objavio je preko 80 naučnih i stručnih radova.

Aleksandar Radović

- ▶ Magistar prava, krivično pravnih nauka – Univerzitet u Beogradu,
- ▶ Posjeduje više od 20 godina iskustva u sektoru bezbjednosti,
- ▶ Ekspert iz oblasti sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma,
- ▶ Ekspert iz oblasti prevencija kao ključnih faktora uspostavljanja sopstvenog sistema prevencije
- ▶ Autor više stručnih radova

Nataša Starovlah Knežević

- ▶ Istaknuti stručnjak iz oblasti sprečavanja pranja novca SPN/FT

Za kandidate koji žele da pohađaju kompletan ciklus sertifikacije, cijena je 800 € i obuhvata praktičnu obuku, materijale za pripremu i polaganje testa za sticanje ovog sertifikata.

Za kandidate koji žele da odslušaju samo određeno predavanje, cijena za učestvovanje je 150 € po temi/danu.

IIRCG I KPSVCG ČLANSTVU JE ODOBREN POPUST OD 10% NA IZNOS KOTIZACIJE OVE SPECIJALISTIČKE OBUKE.

INSTITUT INTERNIH REVIZORA CRNE GORE

Više informacija na:

iircg.co.me

Pišite nam na:

info@iircg.co.me